

Natuur Nabij IVN Eemland

februari 2026

Nog even nagenieten van de sneeuw in Laag Hees, weiland van boerderij De Kooi. Foto's Piet van Dijk

Agenda IVN Eemland

- **Zaterdag 7 februari, vogeltelling** op de Westdijk in Bunschoten-Spakenburg, bij het elektrische gemaal, 09.00-10.00 uur. Elke eerste zaterdag van de maand, weer of geen weer.
- **Woensdag 11 februari, vergadering coördinatoren** werkgroepen IVN Eemland, 19.30 uur, Museum Soest, Steenhoffstraat 46.
- **Vrijdag 13 februari, natuurtekenen** in de kwekerij/boomgaard, 10.30-13.00 uur, tegenover Paleis Soestdijk, bij parkeerterreintje vlak voor de Praamgracht. Geef je op als je mee wil doen op tekenen@ivn-eemland.nl. Inloop vanaf 10.00 uur.
- **Zaterdag 28 februari, wandeling 'bomen in de winter'** in Baarnsche Bos, 11.00 uur, start bij ingang aan Koningslaan tegenover Paleis Soestdijk (naast de kwekerij). Geef je op via www.ivn-eemland.nl
- **Zaterdag 7 maart, vogeltelling** op de Westdijk in Bunschoten-Spakenburg, bij het elektrische gemaal, 09.00-10.00 uur. Elke eerste zaterdag van de maand, weer of geen weer.
- **Zaterdag 14 maart, vroege vogelwandeling**, Kuil van Drakensteyn, Lage Vuursche, 06.00 u, geef je op via www.ivn-eemland.nl

- **Dinsdag 17 maart, Algemene Ledenvergadering** IVN Eemland 20.00 uur, gebouw Vogelvreugd, ingang bij Van Goyenlaan 110, Soest met onder meer vaststelling huishoudelijk reglement, begroting 2026, verkiezing bestuursleden en natuurlezing **LET OP: NIEUWE LOCATIE!**

** Wanneer je als niet-IVN-lid meedoet aan een door IVN Eemland georganiseerde activiteit, ben je niet via IVN Eemland verzekerd en neem je dus voor eigen rekening en risico deel aan die activiteit. Je zult IVN-Eemland niet aansprakelijk stellen voor door jou eventueel geleden schade en je verleent IVN Eemland onvoorwaardelijk vrijwaring. Je zult noch jezelf noch derden tijdens die activiteit in gevaar brengen en je houden aan de aanwijzingen die je door of namens de coördinator van de activiteit worden gegeven.*

Nieuwjaarsbijeenkomst in teken van Geopark

Piet van Dijk

Voorzitter Ronald Emons heet de aanwezigen welkom, memoreert het jaar 2025 en kijkt vooruit naar 2026. Foto PvD

- Met 42 (!) bezoekers heeft het IVN Eemland op zaterdag 24 januari het nieuwe jaar afgetrapt met een nieuwjaarsbijeenkomst in cultureel centrum Artishock, het oudste culturele podium van Soest, opgericht in 1967 als Arti-Shock. Voor een aantal leden misschien een eerste kennismaking met deze unieke culturele vereniging in Soest in een voormalig kloostergebouw waarin ook Museum Soest en het Gildehuis onderdeel van uitmaken. **Het klooster is gebouwd in 1868 en was tot 1962 in gebruik bij de Zusters van Onze-Lieve-Vrouw van Amersfoort als Sint Josephgesticht, waar ouderen werden verzorgd en een meisjes- en bewaarschool waren ondergebracht.**
- De thuisblijvers misten niet alleen warmte (vorig jaar was het nogal koud), maar ook gezelligheid, lekkere hapjes klaargemaakt door Trudy en Ronald Emons en allerlei soorten drankjes (en exclusieve bieren) bij de bar van Artishock.
- Voorzitter Ronald Emons heette iedereen welkom en stond kort stil bij de belangrijkste gebeurtenis van vorig jaar: het vaststellen van nieuwe statuten. Daarnaast meldde hij dat de

vereniging met name vorig jaar een toenemende activiteit kende met werkgroepen die veel activiteiten hebben ontplooid, zoals de **scholenwerkgroep**, de **fotowerkgroep** en de **wandelwerkgroep**. Bijzonder is de **tekenwerkgroep** die met een groeiend aantal deelnemers actief is geworden. Daarnaast wordt er gewerkt aan een huishoudelijk reglement dat op de ALV van 17 maart wordt vastgesteld. Ook memoreerde hij het maandelijks verschijnen van een nieuwsbrief door de secretaris. Op de ALV komen twee vacatures aan de orde.

● Als gastspreker vertelde **Kees de Heer** (foto), vrijwilliger bij het IVN Amersfoort en bij het Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht, over laatstgenoemde organisatie. Rode draad in zijn verhaal is dat het werkgebied van het IVN Eemland ligt in een gebied dat niet alleen qua natuur, maar ook qua landschap, bodemvariatie en cultuurhistorie zeer gevarieerd is. Vandaar ook de wens om de Utrechtse Heuvelrug en de gebieden aan de flanken ervan voor te dragen als Geopark bij Unesco.

Je kunt op vier manieren naar het landschap kijken, legde Kees uit. Met vier brillen:

1. De **seizoensbril**. Elke seizoen zie je in het gebied andere verschijnselen.
 2. De **historische bril**. Met name aan de hand van oude kaarten kun je historische ontwikkelingen leren kennen die het gebied gemaakt hebben tot wat het nu is.
 3. De **verticale bril**: welke bodemlagen zien we als we de bodem in gaan?
 4. De **horizontale bril**: kijk naar het landschap vanuit een luchtballon. Hoe ziet de samenhang eruit tussen bossen, zandverstuivingen, wegen en water, menselijke bewoning?
- Kees had ook veel materiaal meegenomen dat digitaal te vinden is op de website. Ook kunnen er brochures en boeken worden besteld. Erg trots is het Geopark op het recent verschenen boek **Stuwwal in het Lage Land** door Ronald van Balen, Wim Hoek, Luuk Keunen en Piet Verdonschot, uitgegeven bij Uitgeverij Matrijs in 2025. ISBN 978 90 5345 617 0

Hieronder enkele links:

Geopark algemeen: <https://www.geopark-heuvelrug.nl/>

Bestellen boek Stuwwal in het Laagland kan [hier](#)

Film Reis door de Tijd kan [hier](#)

Boekjes Ken je Ondergrond Baarn en Soest kan [hier](#)

Winterwandeling in het Baarnse Bos

Marjan Brouwer

- Ook in de winter is er veel te zien en te ontdekken in het Baarnse Bos. In het bos zijn veel cultuurhistorische elementen te vinden zoals het sterrenbos, de berceau, de Grote en de Kleine Kom. Tijdens de wandeling zullen we verschillende facetten van het Baarnse Bos belichten, zoals onder andere: hoe herken je bomen in de winter alsook de geschiedenis en het ontstaan van het Baarnse Bos
- Van belang is dat je goede wandelschoenen aan hebt en gekleed bent op de weersomstandigheden. Het kan erg nat en modderig zijn op de paden. De wandeling zal ongeveer 1,5 uur duren
- Honden zijn niet toegestaan

Wanneer: zaterdag 28 februari 11:00 uur

Start: Tegenover de Walheim-mavo, Torenlaan 81, Baarn

Baarnse bos begin januari. Foto Annette van Dijk

Vroege Vogelwandeling: genieten van de eerste geluiden

Marjan Brouwer

- De wandelwerkgroep van IVN Eemland houdt op 14 maart een Vroege Vogelwandeling. Om 6.00 uur wordt er gestart. Het is dan nog donker en langzaam komt de zon op. In deze periode worden de vogels wakker en kun je genieten van de eerste vogelgeluiden.
- We wandelen door de Vuursche bossen naar De Stulp. De Stulp bestaat voor een groot deel uit heide- en stuifzand. We gaan op zoek naar onder andere de boomklever, boomkruiper, verschillende soorten spechten, roodborsttapuit, het goudhaantje en de boomleeuwerik. Wat we horen en te zien krijgen is altijd weer een verrassing.

Wanneer: zaterdag 14 maart, start om 06.00 uur

Startplek: parkeerplaats Kuil van Drakensteyn, Zevenlindeweg 9, Lage Vuursche

Duur: 2 - 2,5 uur

- Honden mogen niet mee

Pimpelmees. Foto Wim Smeets

Dick Nagelhout waarnemer van de maand bij Observation

Dick Nagelhout

Observation.org, het online platform waar je al je natuurwaarnemingen kunt vastleggen op Waarneming.nl, heeft Dick Nagelhout verkozen tot Waarnemer van de Maand december 2025. Dick vertelt hieronder zijn verhaal aan Observation.

Dick Nagelhout in zijn element. Foto Alma Dijkgraaf

- Vroeger woonden we in een bos. Soms kwamen er Reeën op bezoek in onze tuin. Onder de nok van het huis broedde een Gekraagde roodstaart. In de beek vlakbij zwommen stekelbaarsjes en salamanders. Ik ben dus met de natuur opgegroeid. Door de jaren heen hebben vooral vogels mijn belangstelling gehouden.
- Ongeveer 15 jaar geleden hadden we een huisje gehuurd in Frankrijk. In de grote tuin probeerde ik een onrustige Bergfluiters te fotograferen maar dat lukte niet. Rond het huis stonden veel bloemen met daarop allerlei vlinders. Ik bedacht dat ik die vroeger ook mooi vond en dat ik nu wel een geschikte lens had om ze te fotograferen. Thuisgekomen meldde ik me aan bij een vlindergroep. Na een jaartje kwam daar belangstelling voor libellen bij.
- Met de **Libellen- en Vlinderwerkgroep van IVN-Eemland** gaan we ruim 30 keer per jaar op stap. We inventariseren naast vlinders en libellen ook allerlei andere insecten. Via Waarneming.nl leveren we informatie aan terreinbeheerders. In ruil daarvoor mogen we 'van het pad af', een mooie win-winsituatie. Wat opvalt is dat we de afgelopen 15 jaar

steeds meer insecten tegenkomen met het bijvoeglijk naamwoord: zuidelijke, helaas een teken van klimaatverandering.

- Naast mijn 'werk' bij de Libellen- en Vlinderwerkgroep loop ik nog enkele libellen- en vlinderroutes voor de Vlinderstichting. Deze zomer nam ik na het lopen van een vlinderroute nog wat foto's van een mooi insect. Waarneming.nl vertelde mij dat het de zeldzame Bontzweefvlieg was. In de Veldgids Zweefvliegen staat dat hij verward kan worden met verschillende andere hommelmimicaties maar dat deze uniek is door het gele gezicht. En laat die nu pontificaal op de foto staan!

- In Soest komen op verschillende plaatsen zeldzame Sleedoornpages voor. Dichtbij huis fotografeerde ik een bij. Uit mijn ooghoek zag ik een vlinder met open vleugels die ik eerst niet thuis kon brengen. Na twee seconden zag ik dat het een sleedoornpage was. Als je ze al opmerkt, zie je ze vrijwel altijd met dichte vleugels.

Bontzweefvlieg - Foto: Dick Nagelhout

Sleedoornpage - Foto: Dick Nagelhout

- Tja, de meeste insecten zie je van maart tot oktober. En dan? Onder het motto: help IVN Eemlanders de winter door is de appgroep Winterweb in het leven geroepen. In oktober gaat een aantal van ons door met het monitoren van vooral paddenstoelen en korstmossen. En dan wordt het weer voorjaar en schakelen we weer om naar de insecten, al blijven we oog houden voor bijzonderheden.

- Het systeem van Waarneming.nl met zijn fotoherkenning is daarbij een uitkomst en werkt vaak verbluffend goed. Bij sommige groepen (onder andere paddenstoelen) zie je dat er kennelijk te weinig validators zijn om de grote aantallen foto's te beoordelen. Bij andere, zoals planten, libellen, sprinkhanen en dagvlinders werkt het systeem uitstekend en krijg je vrijwel onmiddellijk het begeerde groene of blauwe vinkje. Nuttig omdat je dan de context waarin de foto is gemaakt nog op het netvlies hebt staan.

We bedanken Dick voor het verhaal! Weet jij iemand voor Waarnemer van de Maand? Neem contact met ons op door een mailtje te sturen naar info@waarneming.nl.

De wulpen waren vijf minuten te vroeg aan de Westdijk

Hayo Nijenhuis

● Hieronder de waarnemingen van vogels bij de plasjes van Vitens op de Westdijk in Spakenburg op zaterdag 3 januari 2026, tijdens de telling van 9.00 tot 10.00 uur.

Er waren 6 aanwezigen, ondanks kou en neerslag in vorm van sneeuw. Het was geheel bewolkt, windkracht zuidwest 3 en de temperatuur was rond 0°C. Deze keer hebben we in totaal 32 vogelsoorten geteld.

● Jan van Duijvendijk had chocoladedrank en koffie bij zich en ook waren er lekkere koeken, dit volgens traditie de eerste telling van het jaar. Jan wil graag dat we voortaan onze eigen beker meenemen, om onnodig afval te voorkomen. **Hartelijk dank, Jan!** We hebben er van genoten!

● Het totaal aantal waargenomen soorten vanaf 2001 is nu 164 en in dit jaar 2026 zijn 32 soorten gezien en/of gehoord. Sinds de start op 7 juli 2001 van deze ononderbroken maandelijkse tellingen, was dit de 295e keer.

Aalscholver	4	Holenduif	10	Stormmeeuw	6
Blauwe reiger	2	Kievit	163	Torenavalk	1
Brandgans	6	Kokmeeuw	7	Waterhoen	1
Buizerd	1	Knobbelzwaan	6	Waterral	1
Dodaars	1	Krakeend	8	Watersnip	1
Fazant	1	Kuifeend	6	Wilde eend	7
Fuut	1	Meerkoet	16	Wintertaling	19
Grauwe gans	111	Nonnetje	16	Wulp	4
Grote Cana- dese gans	1	Putter	5?	Zwarte kraai	3
Grote zilver- reiger	5	Rietgors	2	Totaal aantal soorten	32
		Smient	67		
		Spreeuw	49		

Wintertaling. Foto Alexander van Twillert

- Deze keer waren de verwachte wintersoorten er weer in flinke aantallen: veel **nonnetjes** en ook **smienten** en **wintertalingen**. De in de lijst voorkomende **wulpen** hebben we gezien om 8.55 uur, dus formeel buiten het teluurtje.

- De **putters** zijn niet helemaal zeker, omdat ze op (te) grote afstand voorbij vlogen, maar door het typerende gedrag waar te nemen we aan dat het putters waren. Opvallend waren de grote aantallen **kieviten** die voorbij vlogen. Blijkbaar ontstaat er toch weer trekdrang, omdat ze in de sneeuw geen voedsel kunnen vinden, zoals wormen. Wonderlijk om slechts één **watersnip** met grote snelheid voorbij te zien vliegen. Heel even liet de **waterral** zich horen, reden om hem in deze lijst te vermelden.

- Toch wel bijzonder om te constateren dat je op zo'n winterse dag, simpel door op één plek te blijven, toch in slechts een uur 32 soorten waarneemt. Leuk om te doen!

Graag tot de volgende keer op zaterdag 7 februari 2026

vriendelijke groet,
Hayo Nijenhuis
coördinator IVN Natuurwerkgroep Bunschoten
tel. 0619499979

Aalscholwers. Foto Alexander van Twillert

Jaarverslag roofvogelwerkgroep IVN Eemland

Martine van der Kaa

- Door zes zeer ijverige roofvogelaars is dit jaar weer naarstig gezocht naar bekende en nieuwe nesten. In overleg met Len de Goede zijn de **torenvalken** overgedragen aan de uilenwerkgroep. Weliswaar is een torenvalk een roofvogel, maar hij broedt in een kast en het onderhoud van kasten is bij de uilenmensen in veel betere handen. Aangezien de uilen- en roofvogelwerkgroep nauw samenwerken, ook bij het ringen, is dit een fijne oplossing

Sperwer. Foto Alexander van Twillert

- Het lage aantal **haviken** en **buizerds** in Soest heeft zich in 2025 helaas herhaald, maar er waren ook lichtpuntjes: De **sperwers** hebben het dit jaar nog beter gedaan, dan vorig jaar, we vonden 5 broedsels en er hebben 2 **boomvalken** binnen Soest gebroed. Weliswaar zijn 2 sperwers en 1 boomvalk mislukt, maar dan blijft het resultaat toch hoopgevend. Of dit te maken heeft dat hun vijand de havik en in mindere mate de buizerd het zo slecht doen, zou er zomaar iets mee te maken kunnen hebben.

Roofvogelnesten Soest	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Buizerd, nesten opgebouwd		10	6	8	8	8
Buizerd, succesvol gebroed	7	2	5	7	8	6
Buizerd, jongen	12	4	7	15	10	8
Buizerd, geringd	8	4	7	12	7	7
Havik, nesten bewoond	6	10	4	4	2	3
Havik, jongen	10	25	8	12	6	8
Havik geringd	7	22	5	9	6	8
Sperwer, nesten bewoond	0	2	0	0	3	5
Sperwer, jongen	0	2	0	0	6	11
Sperwer, geringd	0	1	0	0	2	8
Boomvalk, nesten bewoond	0	1	1	2	2	2
Boomvalk, jongen	0	3	4	2	2	3
Boomvalk, geringd	0	3	4	2	1	3
Torenvalk, kasten bewoond	4	4	4	6	5	Naar
Torenvalk, jongen	19	20	19	21	19	uilen
Torenvalk, geringd	19	20	18	19	19	
Bruine Kiekendief nest					1	0
Bruine Kiekendief jongen geringd					1	0
Wespendief						1
Wespendief jongen						0

- De proef met de digitale verwerking van de gegevens is redelijk gelopen, maar er waren enkele beginnersproblemen. Wel hebben we besloten, dat we ermee doorgaan en in 2026 zullen er misschien geen gele papieren nestkaarten meer zijn. We gaan er weer voor in 2026!

NATUURNIEUWS UIT DE REGIO

Faillissement kweker is kans voor Herenboeren

Adelbert Bronkhorst, Herenboerderij Willemshoeve in Soest-Baarn

- Het recente faillissement van plantenkwekerij Jongerius kwam als een donderslag bij heldere hemel voor de Herenboerderijen en andere biologische boerderijen. Jaarlijks werden grote aantallen biologische groenteplantjes bij dit bedrijf besteld.
- De gezamenlijke Herenboerderijen hebben inmiddels alternatieve leveranciers in het buitenland gevonden en zullen een deel van het plantgoed zelf gaan opkweken. Positief is dat biologische boeren en tuinders hierdoor nauwere contacten zijn gaan onderhouden en dat de zij de voedselproductie meer in eigen hand kunnen houden.

Faillissement

- Het werk bij plantenkwekerij Jongerius, belangrijke leverancier van de Herenboerderijen, werd begin november vorig jaar plotseling gestaakt en eind december werd het faillissement uitgesproken. Hoewel er sprake is van een mogelijke doorstart, biedt dit geen oplossing voor de Herenboerderijen die het plantgoed dit voorjaar nodig hebben.
- Het gaat bij de Herenboerderijen om grote hoeveelheden plantgoed. Herenboerderij Willemshoeve in Soest bijvoorbeeld bestelde afgelopen jaar zo'n 100.000 groenteplantjes bij Jongerius. De kwekers Wunderlich en De Koster zullen voortaan een groot deel van het biologische plantgoed gaan leveren en de rest zal zelf worden opgekweekt uit biologisch zaad.
- Boerin Maja Nijessen van Herenboerderij Willemshoeve: 'Waar professionele opkwekers kunnen leunen op bakken vol technische snufjes, doen wij het gewoon zonder. We pakken het samen aan. Op de boerderij en met de inzet van onze leden, hun warme vensterbanken en serres. En door kennis te delen met collega's. Eén ding is zeker: we gaan dit jaar wéér ontzettend veel leren'
- Het zelf opkweken vergt extra werk en aandacht maar past goed in het streven naar kringlooplandbouw, waarbij voedselproductie meer lokaal en in eigen beheer wordt gedaan

om kringlopen van stoffen zoveel mogelijk te sluiten. Zoals Maja Nijessen het zegt: 'Van bodem naar bord in eigen hand, daar werken we naartoe'.

Nieuwe paddenpoel in aanleg in bos Laag Hees

Piet van Dijk

- Aan de Wittelaan in de bossen van Laag Hees wordt in het najaar een paddenpoel uitgegraven. Dat gebeurt op verzoek van de natuurwerkgroep KNNV afdeling Zeist, Heuvelrug en Kromme Rijn. Vrijwilliger Hans heeft het initiatief hiertoe genomen. De vrijwilligers, die ook vaak in de gemeente Soest in de natuur werken, hebben in januari alvast de contouren uitgezet en de boompjes gezaagd.

- Het gaat om een plek dichtbij de Wieksloot in een hoekpuntje van het bosgebied dat nog net van a.s.r. is. Het ligt ongeveer 400 meter verwijderd van een ander poeltje, conform het advies van de Ravon (kenniscentrum voor amfibieën, reptielen en vissen). Het is een laaggelegen, nat gebied waar kwelwater omhoog komt van de Eng, de

Leden van de natuurwerkgroep op de plek waar de nieuwe paddenpoel moet komen, een nat gebied met kwelwater.
Foto's Piet van Dijk

Utrechtse Heuvelrug en zelfs van de Veluwe. De locatie is bepaald door Jan Jonker uit Soest, lid van de natuurwerkgroep. Hij vond met behulp van digitale kaarten de meest geschikte plek.

- De metingen van de peilbuis in de buurt laat zien dat ook in de zomer er voldoende water blijft voor de amfibieën. In de praktijk zal dat nog moeten blijken. Voor veel padden die massaal de Wieksloterweg oversteken, kan dit een mooie gelegenheid zijn om hun eieren af

Het diepste punt, donkerblauw, is 2 meter.

te zetten in Laag Hees, zodat ze niet de weg over hoeven te steken.

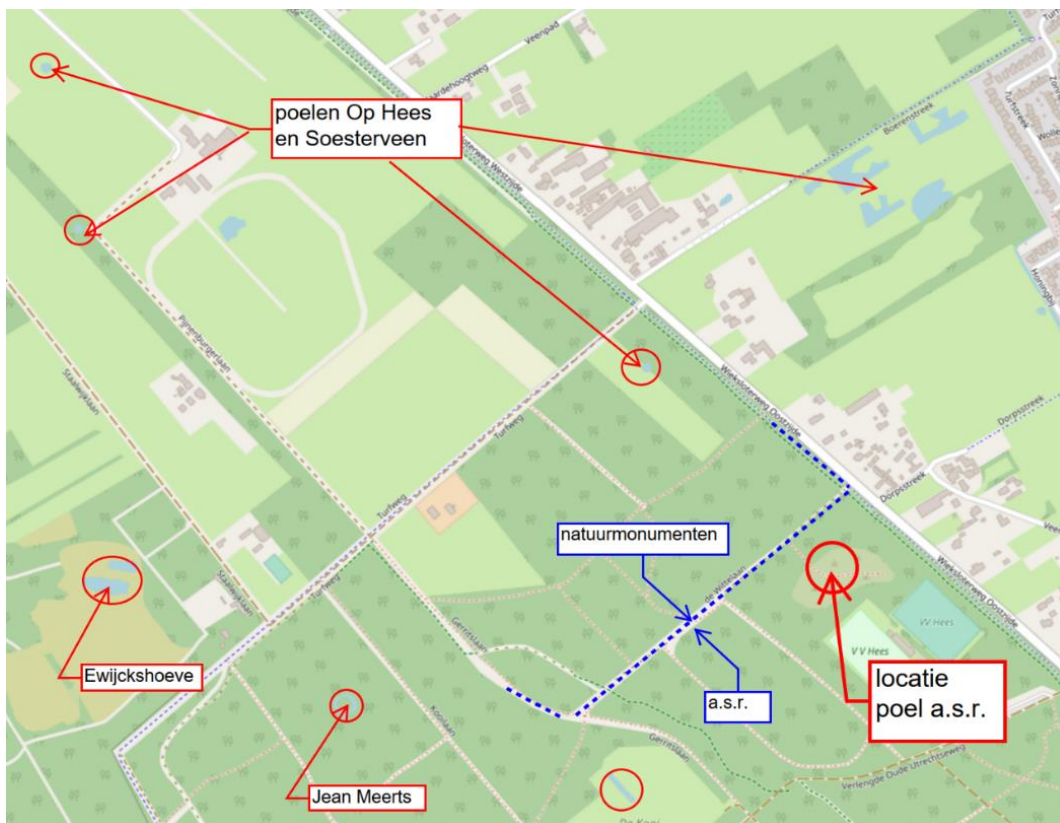
- De vijver wordt een ovaal van 10 bij 20 meter, met daaromheen een rand van drie meter van gras en kruidvegetatie. Boompjes die daar staan zijn door de leden van natuurwerkgroep afgezaagd, de hovenier gaat de stronken verwijderen. Aan de noordwestkant wordt een aarden wal gemaakt met grond die uit de vijver wordt gehaald. Om de kruidlaag heen komt een rand van negen meter hakhout, de boompjes daar zijn ook door de natuurwerkgroepleden afgezaagd. Het beheer van de poel en het hakhout zal ook door de natuurwerkgroep worden gedaan.

- Er staan nog enkele grotere eiken in de hakhoutrand, mogelijk blijven die staan. Na het broedseizoen, dat eindigt op 1 juni, gaat de hovenier Erik van Ginkel de vijver uitgraven.

- Het plan is opgesteld door Marlies Blom van BoerenNatuur Utrecht Oost. Zij heeft adviesrapporten laten maken, een vergunning, de financiën geregeld en een aannemer gezocht. Een flink deel van het geld wordt betaald uit een provinciale subsidiepot voor kleine landschapselementen. Gerritjan Liet, die namens het a.s.r. het beheer doet van dit natuurgebied, werkt graag mee.

Vrijwilliger Hans zaagt alvast een paar jonge berken weg.

Poelen in Laag Hees en het Soesterveen. Kaartje Jan Jonker

Plan Boom: 130.000 nieuwe bomen in provincie

Persbericht provincie Utrecht (ingekort)

- Op vrijdag 23 januari 2026 plantte Mirjam Sterk, gedeputeerde van de provincie Utrecht, samen met grondeigenaren, vrijwilligers en groene organisaties een struweelhaag aan in Doorn. Het planten van de haag was het startsein voor uitdeelacties van struiken en bomen door Plan Boom Utrecht. De komende drie jaar worden er 130.000 bomen uitgedeeld in de provincie Utrecht.

Gedeputeerde Mirjam Sterk met grondeigenaar H.J. van der Taak plant struweel.

- De uitdeelacties zijn een initiatief van Plan Boom Utrecht, een samenwerking van de Natuur en Milieufederatie Utrecht, Landschap Erfgoed Utrecht, Bosgroepen Midden Nederland en Stukje Natuur.
- Zij organiseren de uitdeelacties en adviseren grondeigenaren over het belang en het aanplanten van bomen en struiken. Mensen konden tot begin januari 2026 bomen en boompakketten aanvragen. De provincie Utrecht maakt de uitdeelacties financieel mogelijk. Dit past binnen het Strategisch Bosbeleid van de provincie met daarin de ambitie om het huidige bos met 1.500 hectare te vergroten.
- Plan Boom Utrecht maakt het voor iedereen mogelijk om de eigen omgeving te vergroenen. In januari 2026 zijn er daarom uitdeelacties voor verschillende groepen; één voor eigenaren van landgoederen, één voor inwoners van dorpen en steden en één voor iedereen die landschapselementen wil aanleggen of versterken. In totaal worden in januari 40.000 bomen en struiken uitgedeeld. Kijk voor actuele informatie op www.planboom.nl/utrecht.

Lezing over weidevogelrijke Eempolder: hoe houden we dit zo?

IVN Amersfoort

- In de polders van Eemland wemelt het van maart tot en met juni van de weidevogels. Hoe komt dat? Waarom is de Eempolder zo weidevogelrijk? En vooral hoe houden we dat zo? Vragen die veldecoloog, kenner van graslanden, **Celine Roodhart** beantwoordt in de maandelijkse natuurlezing van WNA op 3 februari. Celine neemt ons mee in een stukje historie van de Eempolder.

- Zij vertelt over de ruilverkaveling, over de connectie met de Arkemheense polder en over het dagelijks beheer van dit weidevogelbolwerk. Laat je meevoeren in de mooie vergezichten, de welluidende namen van de vogels en stel vooral de vragen die je hebt over de Eempolder en wat daarin leeft. Zo leren we van elkaar en zo wordt het een interactieve avond!

- Celine Roodhart groeide op een melkveehouderij in het Eemland en studeerde Bos- en Natuurbeheer. Ze voelt zicht daardoor helemaal thuis op het snijvlak van landbouw en natuur. Bij ingenieursbureau Royal Haskoning DHV werkte zij aan beheerplannen en inrichting van weidevogelgebieden, ecologische begeleiding van aannemers en vogel-, planten-, amfibie- en visseninventarisaties. Gelijktijdig begon zij haar eigen bedrijf voor plant- en vogelinventarisaties, excursies en monitoringcursussen. Later werkte ze aan de bescherming van onze weidevogels en hun leefgebieden bij het team Landelijk Gebied van Vogelbescherming Nederland. Ze heeft haar eigen adviesbureau Roodhart Veldwerk en is o.a. nauw betrokken bij het Adviesloket Bodem & Natuur. Celines missie is: „Graslanden weer te laten floreren en de kijk van agrariërs en terreinbeheerders op graslandgebruik samen te brengen.”

- Is dat ook de toverspreuk voor het floreren van de weidevogels?

Datum: dinsdag 3 februari 2026

Tijd: 20:00-22:00 uur (zaal open om 19:30 uur)

Plaats: Het Groene Huis, Schothorsterlaan 21, 3822 NA Amersfoort

Toegang: *Gratis* (max. 80 bezoekers). *Reserveren niet nodig.*

Koffie en thee zijn tegen betaling verkrijgbaar.

WNA Natuurlezingen worden georganiseerd door Werkgroep Natuurlezingen Amersfoort, een samenwerkingsverband van KNNV, IVN, Vogelwacht Utrecht en gemeente Amersfoort.

*Celine Roodhart (rechts met rode broek) geeft uitleg aan boeren over ecologisch bermbeheer in de Eempolders.
Foto Nelleke Bary*

Hoe lang kunnen Lange Duinen loslopende honden verdragen?

Piet van Dijk (overgenomen uit AD, iets ingekort)

- Een gemiddelde hond poept per jaar maar liefst 110 kilo en watert 256 liter. Hij struint graag door het gewas en graaft kuilen. In Brabant is pas nog een natuurgebied afgesloten voor honden vanwege hun stikstofuitstoot. Is zo'n verbod ook nodig in hét hondenuitlaatwalhalla van Nederland: de Soesterduinen in Soest? En hoe groot is het effect op de natuur?

- De Lange Duinen zijn in de wijde regio al decennia het populairst als uitlaatgebied. Soest kiest hier bewust voor, om de andere natuurgebieden én de Korte Duinen te ontzien. Hier geldt een strenge aansluitplicht. Ecologen, boa's, de bosbeheerder van Soest en bestuurders maken zich wel zorgen over het groeiend aantal honden dat door de Lange Duinen raust.

*David van der Veen laat zijn hond uit in de Lange Duinen.
Eigen foto*

- Ecoloog David van der Veen uit Soest, die zelf ook zijn hond uitlaat in de duinen, heeft weleens foto's gezien van reeën die zich vastliepen in prikkeldraad, omdat ze werden opgejaagd door loslopende honden. „Te luguber om hiervan een foto te laten zien”, zegt hij. „Er zijn ook foto's van dieren met bijtonden en aangereden dieren, opgejaagd door honden.”

- Lopend door de Soester bosrand langs de Lange Duinen zag hij eens twee reeën met felwitte staartjes twijgjes eten in een klein, verscholen duindalletje. „Mijn hondje merkte ze als eerste op”, zegt hij. „Gelukkig zat ze aan de lijn.” Naast reeën kunnen volgens Van der Veen ook andere soorten verstoord raken door loslopende honden. Het gaat bijvoorbeeld om dassen, vossen, eekhoorns, konijnen, vogels, reptielen en insecten.

- „Het zou beter zijn als mensen zich hier meer van bewust zijn”, zegt hij. „Hondenbaasjes genieten van de natuur en hebben hier ook wel oog voor, maar veel mensen beseffen niet dat veel dieren hun leefgebied hebben in de bossen om de duinen en er nog maar weinig echte rustgebieden zijn.”

- Een van de effecten van hondenuitlast is dat er meer stikstofminnende plantensoorten ontstaan. Vooral de braam is een bekende. „Helaas zien we ook veel plastic van hondenuitlastzakjes. Mensen rapen de uitwerpselen wel netjes op, maar gooien die vervolgens van zich af”, zegt een woordvoerder van de gemeente.

Overlast beperken

- Reeën en ander wild komen op deze plaatsen dan ook significant minder voor dan op plekken waar minder drukte is, stelt de gemeente. „Als wij ergens heide willen ontwikkelen, gaat dat trager door een overmaat van betreding door onder meer honden." Om de overlast te beperken, besloot de gemeenteraad kortgeleden het aantal loslopende honden per persoon te beperken tot drie.
- Van der Veen heeft er begrip voor dat er een specifiek losloopegebied is voor honden, maar maakt zich ook zorgen. „Ik hoop dat dit helpt, maar ik zie dat de bossen in Soest inmiddels flink verzadigd zijn met honden." Met andere woorden: het aantal viervoeters zou wat hem betreft beperkt kunnen worden.

Betreding door mensen en honden is ook nuttig om het stuifzandgebied open te houden.

Niet goed onder appèl

- Dat is geen aanval op goedwillende baasjes. „Gelukkig houden veel mensen zich aan de aanlijnplicht en hebben veel hondenbezitters oog voor de natuur", zegt hij. „Ik snap heel goed dat je je hond los wilt laten lopen. Tijdens het wandelen zie ik helaas toch dat veel baasjes hun dieren niet goed onder appèl hebben of dat honden loslopen waar dit echt niet handig is en niet mag."
- Hondenuitlaatbedrijven houden zich wel netjes aan de regels, is zijn ervaring. „Veel baasjes helaas een stuk minder. Is dat zo erg, kun je je afvragen. Nou...als in al het enthousiasme het jachtinstinct getriggerd wordt, dan kan zelfs een lieve hond zich onverwachts ineens heel anders gedragen dan je gewend bent."
- „De meeste honden hebben een goed reukvermogen en ruiken bijvoorbeeld reeën op grote afstand. Als een hond losloopt, dan kan dit slecht aflopen. Met name de grote honden kunnen voor ernstige problemen zorgen."

Verkleining uitlaatgebied

- Ecoloog Van der Veen pleit voor een verkleining van het uitlaatgebied. „Mijn advies aan de gemeente is om in het zandgedeelte en de direct naastgelegen bosrand van de Lange Duinen ruimte voor loslopende honden beschikbaar te houden, zodat andere gebieden rustiger zijn. Honden moeten dan wel onder appèl zijn.”
- In een reactie hierop zegt de gemeente Soest dat ze eerst de nieuwe maatregel, het beperken van het aantal honden per persoon, wil invoeren. „Op een gegeven moment evalueren we de effecten hiervan”, aldus een woordvoester.
- Het is daarnaast een stuk veiliger, meent Van Veen, als er geen loslopende honden op fietspaden en ruiterspaden zijn. Met enige regelmaat leidt dit volgens hem tot conflictsituaties, vooral in de zomerperiode.

Spelende kinderen horen ook bij de stuifduinen. Hier trekt mijn kleinzoon een emmertje met een lange, ijzersterke losgetrokken horizontale wortel van de zandzegge. Foto Piet van Dijk

- „Ik ben ook blij dat de gemeente het publiek goed informeert over de 'kraamkamer' die de natuur in het voorjaar en de zomer is en dat je te gast bent in de natuur. Het zou daarom goed zijn als er meer gebieden komen die als rustgebied worden aangewezen.”

Stikstof en fosfor in poep en urine

- Onderzoekers van de universiteit van Gent hebben enkele jaren geleden berekend dat een hond, als de drollen niet opgeruimd worden, per jaar voor 11 kilogram stikstof en 5 kilogram fosfor per hectare zorgt in natuurgebieden. Daardoor ontstaan monotone vegetaties van een beperkt aantal soorten, zoals braam en brandnetel. Grassen en andere kwetsbare soorten planten kunnen zelfs afsterven. Aan de voet van bomen, waar veel honden urineren, zijn vooral kortlevende plantensoorten te vinden. Een teveel aan stikstof bedreigt ook paddenstoelensorten.
- Honden brengen ook gif in de natuur, als ze zijn behandeld met een antivlooiemiddel. Daarnaast krijgen ze vaak ontwormingsmiddelen. De schadelijke stoffen hiervan kunnen via

haren of mest overal in de natuur terechtkomen. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar hoe schadelijk dat is. Wel hebben mestvliegen en mestkevers er veel last van, blijkt uit een Brabantse studie over hondenoverlast in het Ulvenhoutse Bos bij Breda.

Sprankjes hoop op herstel

- Te vaak claimen recreanten het bos, vindt Van der Veen, als hun eigen achtertuin. Mensen en honden zijn te gast, benadrukt hij. „Ik vind het daarom een belangrijke opgave voor ons allemaal dat mensen meer kennis krijgen van de natuur en alles wat daarin leeft. Hoe gaaf is het dat je een groep reeën ziet rondhuppelen? En wist je dat dassen zorgen voor graafputjes langs het wandelpad?"

Gele zandloopkever. Foto David van der Veen

- „Soms ligt er een vossenpoepje midden op het pad met pitten erin. Of een grote wolvenpoot. Hoe vet is het dat dit sprankjes hoop zijn dat ecosystemen en ecologische kringlopen zich soms herstellen. Laten we genieten van wat de natuur te bieden heeft en respectvol en voorzichtig omgaan met alle dieren en planten, groot en klein. Dan kan iedereen blijven genieten van de natuur."

Er zijn ook voordelen

- Er zijn ook diersoorten die profiteren van honden in de Soesterduinen. Van der Veen noemt een relatief zeldzame loopkever die 's nachts actief is, de gele kruiper. „Die heeft baat bij opengegraven zand als leefgebied. Niet alleen deze soort, maar tal van andere insectensoorten en plantensoorten profiteren indirect van honden en recreanten in de duinen, juist door hun betreding."

- Zo helpen honden het stuifzandgebied te behouden. Immers, hoe meer er in gelopen wordt, des te minder onderhoud er nodig is. Ook de kans op vergrassing en jonge boompjes vermindert sterk.

Gratis webinar: Vogels op de Utrechtse Heuvelrug

Persbericht Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

● Is je nestkastje steeds onbewoond? Of wil jij weten wat je kunt doen om het hele jaar door meer vogels in je tuin te zien? Meld je dan aan voor ons gratis webinar op woensdag 25 februari 2026 van 20:00–21:30 uur!

Vogelexpert Timo Roeke van de Vogelbescherming vertelt je over:

- Hoe de vogels op en rond de Utrechtse Heuvelrug leven en welke bomen en struiken je nú voor ze kunt planten.
- Praktische tips over nestkastjes, bijvoeren en wat je kunt doen voor vogels bij kou of juist warmte.
- De vogelsoorten die in onze regio voorkomen, welke daarvan het moeilijk hebben en wat je in je tuin kunt doen om ze te helpen.

Meedoen is gratis! Meer informatie via [deze link](#) (CTRL-toets vasthouden en klikken)

Rietzanger. Foto Alexander van Twillert

INTERVIEW SOEST IS ELDORADO VOOR NACHTVLINDERS

▲ Violet Middelmaan en Remco Vos op vlinderjacht in Soest. Als ze geluk hebben, vangen ze een nachtpauwoog (boven) of een porseleinvlinder (onder). FOTO'S NICO BRONS & REMCO VOS

Met wijn en bier op mottenjacht

Natuurlijkhebbers hebben vorig jaar in Soest de meeste soorten motten van heel de provincie Utrecht geteld, namelijk 793. Waarom is Soest zo'n eldorado? Vlinderkenners uit Soest geven antwoord.

Piet van Dijk

Soest

Remco Vos en Violet Middelmaan speuren, onder de naam Vlinders Eemland, al vele jaren samen naar dagvlinders en nachtvinders. Ze zijn verrast door het nieuws dat Soest een eldorado voor nachtvinders is.

Is Soest inderdaad een goudmijn voor nachtvinderliefhebbers en waarom?

Remco: „Op Park Vliegbasis Soesterberg zien we de meeste soorten, maar dat is ook wel het grootste gebied. Maar ook op De Paltz en de Stompert tussen Soestduinen

en Soesterberg, het Soesterveen in Soest en ook in onze tuin en die van familie, beide in de wijk Overhees, zien we veel soorten.”

„Eigenlijk kan het overal een goudmijn voor nachtvinders zijn. Als je maar op de juiste manieren zoekt. Niet alle soorten komen op licht af, dus niet elke soort is op die manier te treffen. Het in de ochtend, middag of schemering zoeken kan ook soorten nachtvinders opleveren die je soms in de nacht niet zult vinden.”

Hoeveel zeldzame en nieuwe soorten zitten daartussen?

„Veel van de 793 soorten hebben wij afgelopen jaar gezien, maar niet allemaal. Gelukkig zijn er dus ook anderen die naar nachtvlin-

ders in Soest kijken. Ik denk dat we zo'n 20 nieuwe soorten gezien hebben in 2025. Hoewel wij in Eemland (Soest en Baarn) in totaal ongeveer 1150 soorten gezien hebben, zijn er ook soorten hier gezien die wij (nog) niet gezien hebben. Wij zoeken speciaal met toestemming van de beheerders of eigenaren, want na zonsondergang is het in principe niet toegestaan om in natuurgebieden te komen.”

Hoe is de situatie qua nachtvinders in het algemeen? Hebben ze het moeilijk?

„Het is heel lastig om hier een goede uitspraak over te doen. Het zijn te veel soorten, er zijn namelijk meer dan 2400 soorten in Nederland, en van veel soorten is niet altijd duidelijk wat de precieze levenswijze is. Maar over het algemeen gaat het niet goed; veel gangbare soorten tonen een achteruitgang in aantallen. Maar er zijn ook soorten die een stijgende lijn hebben, soms zijn dit nieuwkomers. Het aanpassen aan omgevingsfactoren gaat sommige

soorten mogelijk beter af dan andere.”

Is er een oorzaak aan te wijzen?

„De exacte oorzaak van de achteruitgang van de nachtvinders en andere soorten insecten is een samenhang van diverse factoren. Om tot een verklaring te kunnen komen, zouden de gegevens van veel soorten over langere tijd goed bekeken moeten worden, en dan is het nog lastig om tot een goede interpretatie te kunnen komen.”

Hoe speuren jullie nachtvinders op?

„Overdag zoeken we naar de vlinders (imago's), de rupsen, kokers of zakken. In de nacht doen we dit door, gebruikmakend van een lakenopstelling en speciale lampen, in een gebied of tuin te gaan staan. Dit levert de meeste soorten vlin-

ders op. Door het licht worden ze aangetrokken en dan gaan ze op of rond het laken zitten.”

Jullie gebruiken ook een nachtvlinderdial, wat is dat?

„Dat is een kist met daarboven een speciale lamp. De vlinders vliegen dan in de kist met een kleine opening aan de bovenkant en waarin eierdozen liggen. De vlinders verschuilen zich daartussen en door de kleine opening is er weinig kans dat ze eruit vliegen.”

„Of we bespuiten in de avond bomen met een wijnmengsel (rode wijn en suiker) of 'smeer', een mengsel van (appel)stroop, jam, overrijpe bananen en wijn of het gistresidu van een heerlijke tripel of ander soort bier. Dat smeren we dan op de bomen en daar komen ook veel soorten nachtvinders op af.”

